

ŠTÁTNY PEDAGOGICKÝ ÚSTAV

CIEĽOVÉ POŽIADAVKY NA VEDOMOSTI A ZRUČNOSTI MATURANTOV Z ANGLICKÉHO JAZYKA ÚROVEŇ B1

BRATISLAVA 2012

Schválilo Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky dňa 30. 8. 2013
pod číslom 2013-10834/28677:1-0922 s platnosťou od 1. 9. 2013.

ÚVOD

Cieľom maturitnej skúšky z anglického jazyka je zosúladienie požiadaviek na jazykové vedomosti a spôsobilosti žiakov, zjednotenie kritérií hodnotenia komunikačnej jazykovej kompetencie žiakov a dosiahnutie objektivity maturitnej skúšky. Tento typ maturitnej skúšky umožní žiakom študovať doma aj v zahraničí a uplatniť sa na európskom trhu práce.

Špecifikácia komunikačnej jazykovej kompetencie bola vypracovaná už v roku 2001 v dokumente Rady Európy s názvom Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. (SERR).

Spoločný názov pre úroveň B1 a B2 je samostatný používateľ (independent learner), čo predpokladá, že žiak aktívne pristupuje k získavaniu vedomostí nielen na hodinách anglického jazyka, ale i prostredníctvom všetkých dostupných médií (samoštúdiom) v zhode so svojimi osobnými záujmami a profesijnou orientáciou. Požiadavky kladené na žiaka predpokladajú uvedomelý prístup žiaka k osvojeniu si cudzieho jazyka

Model maturitnej skúšky z anglického jazyka je jednotný pre všetky typy stredných škôl. Podkladom pre vypracovanie cieľových požiadaviek na maturitnú skúšku je Štátny vzdelávací program pre vyššie sekundárne vzdelávanie v Slovenskej republike a Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie.

Žiak na úrovni B1:

Rozumie hlavným bodom zrozumiteľnej spisovnej vstupnej informácie o známych veciach, s ktorými sa pravidelne stretáva v práci, škole, voľnom čase atď. Dokáže sa zorientovať vo väčšine situácií, ktoré môžu nastať počas cestovania v oblasti, kde sa hovorí týmto jazykom. Dokáže vytvoriť jednoduchý spojený text na témy, ktoré sú mu známe alebo o ktoré sa osobne zaujíma. Dokáže opísať svoje skúsenosti a udalosti, sny, nádeje a ambície a stručne odôvodniť a vysvetliť svoje názory a plány (SERR, s.26).

TEMATICKÉ OKRUHY

Tematické okruhy sú pre obe úrovne rovnaké. Základom hodnotenia je rozsah slovnej zásoby, používanie gramatických štruktúr, stupeň jazykovej pohotovosti, obsahová stránka prejavu a pod.

Úlohou žiaka je zaujať stanovisko k téme a odôvodniť ho v rozhovore. Hodnotí sa vyjadrenie stanoviska, vecná argumentácia, výber faktov a informácií, gramatika.

1. Rodina a spoločnosť

- a) životopis (osobné údaje: meno, bydlisko, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, významné momenty v živote),
- b) členovia rodiny (zovňajšok, charakter, záľuby),
- c) rodinné vzťahy (vzťahy medzi súrodencami, rodičmi a deťmi, starí rodičia, pomoc v rodine, domáce práce, všedné dni a rodinné oslavy).

2. Domov a bývanie

- a) môj domov (opis prostredia, v ktorom bývam, vybavenie miestností),
- b) bývanie v meste a na vidieku (výhody a nevýhody),
- c) ideálne bývanie (vlastné predstavy o bývaní).

3. Ľudské telo, starostlivosť o zdravie

- a) ľudské telo,
- b) bežné a civilizačné choroby, úrazy, telesné a fyzické stavy, návšteva u lekára, v lekárni,
- c) zdravý spôsob života (správna životospráva, telesná a duševná hygiena).

4. Doprava a cestovanie

- a) prípravy na cestu, dôvody, cieľ a význam cestovania (za prácou, na dovolenku, služobne),
- b) dopravné prostriedky (výhody a nevýhody jednotlivých dopravných prostriedkov),
- c) individuálne a kolektívne cestovanie (spôsob a druhy dopravy, druhy ubytovania, stravovanie).

5. Vzdelávanie

- a) školský systém (typy školských zariadení, skúšky, organizácia školského roka, klasifikácia, prázdniny),
- b) vyučovanie (rozvrh hodín, predmety, prestávky, školské stravovanie, aktivity na hodine),
- c) život žiaka (voľný čas, záľuby, mimoškolské aktivity, brigády, priatelia, vreckové).

6. Človek a príroda

- a) ročné obdobia, počasie,
- b) príroda okolo nás – fauna (zvieratá voľne žijúce, v ZOO, domáce) a flóra,
- c) stav životného prostredia (znečistenie zeme, vôd, ovzdušia), prírodné katastrofy.

7. Voľný čas, záľuby a životný štýl

- a) možnosti trávenia voľného času,
- b) organizovaný voľný čas (mimoškolské aktivity, krúžky, brigády),
- c) individuálne záľuby (umenie, kultúra, hudba, knihy, šport, domáce práce, príroda).

8. Stravovanie

- a) jedlá a nápoje počas dňa (raňajky, obed, večera), obľúbené jedlo,
- b) stravovacie možnosti a zariadenia (stravovanie v škole, doma, v reštaurácii),
- c) národné kuchyne – zvyky a špeciality (suroviny, jedlá, stolovanie).

9. Multikultúrna spoločnosť

- a) sviatky - zvyky a tradície (cirkevné a štátne sviatky, folklórne tradície a rôzne podujatia),
- b) spolunažívanie ľudí rôznych národností v jednej krajine,
- c) zblížovanie kultúr (kontakty kedysi a dnes), osobné kontakty s inými kultúrami, tolerancia.

10. Obliekanie a móda

- a) vplyv počasia a podnebia na odievanie,
- b) odev a doplnky na rôzne príležitosti,
- c) výber oblečenia (móda, vek, vkus, nálada, možnosti), starostlivosť o oblečenie.

11. Šport

- a) druhy športu (kolektívne, individuálne, letné a zimné, atraktívne športy, rekreačný a profesionálny šport),
- b) šport, ktorý ma zaujíma (aktívne, pasívne), dôvody,
- c) význam športu pre rozvoj osobnosti (fyzické a duševné zdravie, vôľové vlastnosti, charakter).

12. Obchod a služby

- a) nákupné zariadenia (obchody, hypermarkety, trhoviská),
- b) služby (pošta, banka, polícia, čerpacia stanica),
- c) reklama a vplyv reklamy na zákazníkov.

13. Krajiny, mestá a miesta

- a) dôležité miesta v mojom živote (rodisko, miesto štúdií, miesto trávenia víkendov a prázdnin),
- b) sprevádzanie turistov (privítanie, základné informácie o pobyte),
- c) turisticky zaujímavé miesta (hrady, zámky, kúpele, jaskyne) a mestá.

14. Kultúra a umenie

- a) možnosti kultúry v meste a na vidieku (múzeá, výstavy, divadlá, kiná, koncerty, cirkus, tanec),
- b) obľúbená oblasť kultúry a umenia (žánre, známe osobnosti),
- c) návšteva kultúrneho podujatia.

15. Knihy a literatúra

- a) knihy, e-knihy - výber, čítanie,
- b) obľúbený autor a žánre,
- c) prečítané dielo spisovateľa krajiny, ktorej jazyk sa učím (život a dielo spisovateľa).

16. Človek a spoločnosť

- a) morálka (správanie sa mladých a starších ľudí, etická výchova v rodine a v škole),
- b) spoločenská etiketa – stretnutia, pozdravy a blahoželanania, etiketa návštev: dôvody a čas, témy rozhovorov, pohostenie,
- c) normy a ich porušovanie (morálka a zákon, nedorozumenie a konflikt).

17. Komunikácia a jej formy

- a) typy komunikácie a jej význam (verbálna, neverbálna),
- b) komunikácia v rôznych situáciách (na verejnosti a v súkromí medzi mladými, mladými a staršími, na ulici, v škole, v rodine, v každodennom živote, vo výnimočných situáciách),
- c) moderné formy komunikácie (mobilný telefón, počítač - elektronická pošta, internet).

18. Masmédiá

- a) typy masovokomunikačných prostriedkov (ich využitie, výhody, nevýhody),
- b) tlač (noviny, časopisy, rubriky) - výber, nákup, čítanie – obľúbené články,
- c) rozhlas, televízia (obľúbené typy programov, sledovanosť).

19. Mládež a jej svet

- a) charakteristika mladých (zovňajšok, móda; vnútorná charakteristika: typické vlastnosti, záujmy),
- b) postavenie mladých v spoločnosti (práva a povinnosti, možnosti štúdia, práca, mladé rodiny),
- c) vzťahy medzi rovesníkmi a generačné vzťahy (konflikty - príčiny, prejavy, dôsledky).

20. Zamestnanie

- a) typy povolání (fyzická a duševná práca), voľba povolania, jej motivácia,
- b) trh práce (ponuka pracovných miest a nezamestnanosť, žiadosť o zamestnanie, profesijný životopis, prijímací pohovor),
- c) pracovný čas a voľný čas (zdokonaľovanie práce, nové technológie).

21. Veda a technika v službách ľudstva

- a) život kedysi a dnes (výdobytky vedy a techniky a životná úroveň, prístroje v domácnosti),
- b) pozoruhodné objavy a vynálezy vedy a techniky,
- c) veda a technika v službách človeka (elektronika, informatika, jadrová fyzika...).

22. Vzory a ideály

- a) pozitívne a negatívne charakterové vlastnosti, ideálny človek, kritériá hodnôt,
- b) človek, ktorého si vážim,
- c) skutoční a literárni hrdinovia.

23. Vzťahy medzi ľuďmi

- a) medziľudské vzťahy (v rodine a v škole, susedské, generačné),
- b) priateľstvo a láska (hodnotový systém, postoje, stretnutia, oslavy),
- c) spoločenské problémy (vzťah spoločnosti a jednotlivcov k postihnutým, závislým a bezdomovcom).

24. Slovensko

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesta, ktoré by som odporučil cudzincom,
- c) zvyky, tradície, konvencie.

25. Krajina, ktorej jazyk sa učím

- a) krajina a obyvatelia,
- b) miesto, ktoré by som rád navštívil,
- c) výnimočnosť, zvyky, tradície a konvencie.

CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

Cieľové kompetencie sú všeobecne formulované požiadavky na vedomosti a zručnosti, ktoré si má žiak osvojiť, ak chce štúdium anglického jazyka ukončiť maturitnou skúškou.

Všeobecné kompetencie

Všeobecné kompetencie používateľa cudzieho jazyka zahŕňajú jeho vedomosti, zručnosti a praktické schopnosti, osobnú zainteresovanosť aj schopnosť učiť sa.

Žiak:

- uplatňuje vedomosti týkajúce sa zemepisných, hospodárskych, spoločensko-ekonomických a kultúrnych reálií,
- porovnáva reálie anglofónnych krajín s reáliami vlastnej krajiny,
- správa sa v súlade s konvenciami príslušných krajín,
- uplatňuje získané vedomosti a zručnosti v každodennom živote,
- chápe potrebu celoživotného vzdelávania sa v anglickom jazyku,
- získava nové vedomosti a zručnosti uvedomelo,
- opakuje si osvojené vedomosti a dopĺňa si ich,
- uplatňuje stratégie učenia sa cudzieho jazyka,
- uplatňuje osvojené vedomosti a zručnosti v príprave na svoje budúce povolanie.

Komunikačná jazyková kompetencia

Na uskutočnenie komunikačného zámeru a potrieb sa vyžaduje správanie, ktoré je primerané danej situácii a bežné v krajinách, kde sa anglickým jazykom hovorí. Komunikačná

jazyková kompetencia zahŕňa nasledovné zložky:

a) jazykové kompetencie

Žiak vie a používa:

- slovnú zásobu vrátane frazeológie v rozsahu komunikačných situácií a tematických okruhov (lexikálna kompetencia),
- morfológické a syntaktické javy (gramatická kompetencia), slovtvorbu a funkcie gramatických javov (sémantická kompetencia),
- zvukové a grafické prostriedky jazyka (fonologická kompetencia: ortografická a ortoepická).

b) sociolingválne kompetencie

Žiak vie:

- komunikovať v rôznych spoločenských úlohách v bežných komunikačných situáciách,
- používať verbálne a neverbálne výrazové prostriedky v súlade so sociokultúrnym úzom v anglicky hovoriacich krajinách,
- správne reagovať v rôznych spoločenských situáciách (pozdravy, oslovenie, nadviazanie rozhovoru, zvolania),
- dodržiavať konvencie slušnosti (vyjadrenie záujmu o druhého, výmena názorov, informácií, vyjadrenie obdivu, srdečnosti, pohostinnosti, obdarovanie, vyhýbanie sa priamym príkazom, vyjadrenie poľutovania, ospravedlnenia, vyhýbanie sa opravovaniu, protirečeniu, poučovaniu, primerané používanie slov ďakujem, prosím, vyhýbanie sa vyjadreniu asertívnej nadradenosti, neprimeranému sťažovaniu sa, neprimeranej nespokojnosti),
- používať výrazy ľudovej múdrosti (príslovia, porekadlá, ustálené spojenia), si uvedomiť rozdiely registra (veľmi formálneho, formálneho, neformálneho, rodinného, intímneho).

Žiak pri vyjadrovaní dokáže používať širokú škálu jazykových funkcií a v ich rámci reagovať, pričom využíva najbežnejšie vyjadrovacie prostriedky neutrálneho funkčného štýlu. Uvedomuje si zásadné zdvorilostné normy a podľa nich sa aj správa. Uvedomuje si najdôležitejšie rozdiely v zvyklostiach, v bežnej jazykovej praxi, v postojoch, hodnotách a presvedčení, ktoré sú v danom spoločenstve dominantné a sú typické pre jeho jazykové zázemie (SERR, s. 123).

c) pragmatické kompetencie

Žiak vie:

- ako prehovoriť (zámer, téma, následnosť, príčina, kohézia, koherencia, štýl, register, rétorika),
- ako funkčne využívať jazykové prostriedky na získavanie informácií, vyjadrenie postojov (súhlas, nesúhlas), na vyjadrenie modalít (povinnosť, schopnosť), vôle (túžby, zámery), emócií, (radosť, uspokojenie, nevôľa, záujem, prekvapenie, rozčarovanie, strach), na

- vyjadrenie etických zásad (ospravedlnenie, ľútosť, poľutovanie, súhlas, nesúhlas, pozdravenie, žiadosť, odmietnutie, začatie, udržiavanie a ukončenie rozhovoru),
- ako zostaviť prehovor vzhľadom na interaktívnu (výmena informácií) alebo transakčnú (sprostredkovanie informácií) schému.

Komunikačné jazykové činnosti a stratégie

V oboch častiach maturitnej skúšky (externej i internej) sa preverujú receptívne (počúvanie s porozumením, čítanie s porozumením) a produktívne (ústny prejav a písomný prejav) činnosti a stratégie.

Počúvanie s porozumením

Žiak dokáže porozumieť jednoducho vyjadreným faktografickým informáciám o častých každodenných témach alebo tých, ktoré sa vzťahujú na zamestnanie, identifikujúc všeobecné správy aj konkrétne detaily za predpokladu, že reč je zreteľne artikulovaná vo všeobecne známom prízvuku. Dokáže porozumieť hlavným myšlienkam podaným spisovným jazykom na známe témy, s ktorými sa pravidelne stretáva v škole, vo voľnom čase atď., vrátane krátkych rozprávání (SERR, s. 68).

Cieľové požiadavky

Žiak rozumie:

- prejavu ako celku, téme a hlavnej myšlienke, rozumie podstatným a špecifickým informáciám, vie rozlíšiť hovoriacich,
- jednoduchým prejavom informatívneho charakteru s tematikou každodenného života (oznamy, inštrukcie, opisy, odkazy) v primeranom tempe reči a v štandardnom jazyku,
- kratšiemu jednoduchšiemu prejavu naratívneho charakteru (zážitok, príbeh),
- podstatným informáciám v jednoduchých prednáškach, ak mu je tematika známa a ak sú prednesené v primeranom tempe reči a zreteľne,
- podstatným informáciám rozhlasových správ s tematikou každodenného života, ktoré sú prednesené v primeranom tempe reči.

Čítanie s porozumením

Žiak dokáže na uspokojivej úrovni porozumenia prečítať nekomplikované faktografické texty o témach vzťahujúcich sa na oblasť jeho záujmu (SERR, s. 71).

Cieľové požiadavky

Žiak:

- vie získať informácie z primerane náročných textov (tabuľky, grafy, oznamy, nápisy, a inzeráty) a vhodne používa stratégie čítania,
- rozumie obsahu jednoduchšieho autentického textu,
- vie pochopiť tému a hlavnú myšlienku primerane náročného textu,

- vie vyhľadať špecifické a detailné informácie v jednoduchšom texte,
- vie rozlíšiť základné a rozširujúce informácie v jednoduchšom texte s jasnou a logickou štruktúrou,
- vie odhadnúť význam neznámych slov na základe kontextu v jednoduchšom texte,
- vie zachytiť a pochopiť logickú štruktúru jednoduchšieho textu aj na základe obsahu textu.

Ústny prejav - interakcia

Žiak dokáže s istou dávkou sebadôvery komunikovať o známych i menej bežných záležitostiach, vzťahujúcich sa na jeho záujmy a odbornú oblasť. Dokáže získavať, odovzdávať, overovať a potvrdzovať informácie, riešiť menej bežné situácie a vysvetliť príčinu a podstatu problému. Dokáže vyjadrovať svoje myšlienky na abstraktnejšie témy, akými sú napríklad filmy, knihy, hudba atď. Dokáže využiť široký okruh jednoduchého jazyka na zvládnutie väčšiny situácií, ktoré sa môžu vyskytnúť počas cestovania. Dokáže sa bez prípravy zapojiť do rozhovoru na známe témy, vyjadriť osobné názory a vymieňať si informácie o témach, ktoré sú mu známe, ktoré sú pre neho osobne zaujímavé, alebo sa vzťahujú na každodenný život (napríklad rodina, záľuby, práca, cestovanie a aktuálne udalosti), (SERR, s. 76).

Ústny prejav - produkcia

Žiak dokáže pomerne plynulo podať jednoducho formulovaný súvislý opis jednej z mnohých oblastí jeho záujmu, pričom ho prezentuje ako lineárny sled myšlienok (SERR, s. 60).

Cieľové požiadavky

Žiak:

- reaguje na podnety jazykovo správne, zrozumiteľne a primerane situácii,
- vie začať, udržiavať a ukončiť rozhovor,
- vie správne reagovať na partnerove repliky v prirodzených a simulovaných situáciách, v situačných dialógoch,
- vie predniesť krátky monológ na určitú tému,
- vie opísať obrázky, mapy, diagramy, porovnať ich a vysvetliť súvislosti,
- vie opísať svoje sny, nádeje a ambície,
- vie opísať udalosti, či už reálne, alebo vymyslené,
- vie vyrozprávať príbeh.

Písomný prejav

Žiak dokáže napísať jednoducho členený súvislý text na celý rad známych tém vo svojej oblasti záujmu spájaním krátkych odlišených prvkov do lineárneho sledu (SERR, s. 63). Dokáže poskytovať informácie a myšlienky na abstraktné aj konkrétne témy, pomerne presne kontrolovať informácie, pýtať sa na problémy alebo ich vysvetľovať. Dokáže písať osobné listy a poznámky, vyžiadať si alebo poskytnúť jednoduché dôležité informácie a vysvetliť, čo považuje za dôležité

(SERR, s. 85). Vie správne používať základné lexikálne, gramatické, syntaktické a štylistické prostriedky vo formálnom a neformálnom písomnom prejave. Správne používa kompozičné postupy s ohľadom na obsah, adresáta písomného prejavu a slohový útvar.

Cieľové požiadavky

Žiak vie:

- napísať krátky oznam, správu, odkaz, ospravedlnenie,
- napísať primerane náročný súkromný list,
- napísať kratší úradný list: žiadosť o informáciu, sprievodný list, krátku správu,
- opísať predmet, miesto, osobu, udalosť (opis),
- napísať príbeh (rozprávanie),
- napísať krátky súvislý slohový útvar s vyjadrením vlastného názoru a pocitov (composition = kompozícia).

JAZYKOVÉ KOMPETENCIE

Nasledujúce príklady ilustrujú funkcie jazykových prostriedkov. Príklady uvádzané pri jednotlivých gramatických javoch zdôrazňujú funkčnosť gramatických štruktúr. Z toho dôvodu pri jednoduchých gramatických javoch slúžia príklady len na ilustráciu (pozri zámená).

1. Zvuková stránka jazyka

Žiak vyslovuje zreteľne a zrozumiteľne, nepresnosti vo výslovnosti a prízvuk materinského jazyka nenarušujú komunikáciu.

Žiak ovláda zásady správnej výslovnosti hlások:

- aspirované: [p], [t], [k], Peter, take, come,
- obojperné [w] a pernozubné [v]: very well, one,
- zadopodnebné ng [ŋ]: morning, training, strong, sink, younger,
- otvorené [æ]: Alice, cat, pack, hat, back,
- znelá pernozubná [ð]: this, that,
- neznelá pernozubná hláska [θ]: thank, think,
- dvojhlásky: [iə] here, ear, [eə] where, there, [aɪ] right, side, [eɪ] they, say, [aʊ] how, about, [əʊ] old, no,
- trojhlásky: [aʊə] flower, [aɪə] fire, tired,
- nemé hlásky: know, write, hour, doubt, climb.

Žiak uplatňuje:

- viazanú výslovnosť: Where are you? How old are you? That's my aunt.
- slovný prízvuk hlavný a vedľajší: **Thursday, video, probably, hotel, thirteen, thirty,**

- equipment, cosmetics, performance, introduction, examination,
- prízvuk a jeho rozlišovacia funkcia: **report – report**,
 - redukované samohlásky v neprízvučných slabikách, tzv. weak forms: was, were, can, have, and, at,
 - prízvuk vetný a rytmizáciu vety: Come on, John. What are you doing? I'm looking for my keys. I don't know where I left them.

Žiak rozlišuje:

- intonáciu vo vetách (stúpajúcu, klesajúcu a ich kombinácie): I've got an English penfriend. Have you ever spoken to a tourist? Where do you live? Do you live here? Do you want to go by car or by train?

2. Grafická stránka jazyka

Žiak uplatňuje základné pravidlá pravopisu. Prípadné nedostatky v interpunkcii spôsobené vplyvom materinského jazyka sú prípustné.

Zmena y na i/ie:

- podstatné mená: baby – babies, lorry – lorries, country – countries,
- slovesá: cry – cries/cried, try – tries/tried,
- prídavné mená: lucky – luckier – luckiest, easy – easier – easiest,
- príslovky: easy – easily, temporary – temporarily, day – daily.

Zmena ie na y:

- slovesá: die – dying, lie – lying, tie – tying.

Zmeny v slovách končiacich na -e:

- slovesá: hope – hoping, smile – smiling, write – writing,
- prídavné mená: wide – wider – widest, late – later – latest,
- príslovky: simple – simply, reasonable – reasonably.

Zdvojenie spoluhlások:

- slovesá: stop – stopped/stopping, rub – rubbing/rubbed, prefer – preferring/preferred, regret – regretting/regretted, travel – travelling/travelled, cancel – cancelling/cancelled,
- prídavné mená: big – bigger – the biggest, slim – slimmer – the slimmest.

Graficky rozlišuje homofóny: rice/rise, where/were, new/knew.

Má osvojené pravidlá interpunkcie:

Apostrof:

- v skrátenej tvaroch: can't, don't, doesn't, didn't, he's got, where's, what's,
- v prívlastňovacom páde: the girl's father, the girls' bags, children's coats, Charles's/Charles' wife, three miles' walk.

Dvojbodka:

- pri vymenovávaní: We need three kinds of support: economic, moral and political.

Čiarka oddeľuje:

- viacnásobné vetné členy: I went to Spain, Austria and Germany. The cowboy was tall, dark and handsome.
- uvádzajúcu vetu v priamej reči: 'I'm a bit tired,' said Julia,
- výrazy however: My father, however, didn't agree.
- čísllice v číselných výrazoch: 5,678; 1,006,823 (ale 3.12 – three point one two).

Bodka v nepriamej otázke: I asked her what time it was.

Výkričník v zvolacích vetách: What a wonderful dress! How lovely it is!

Úvodzovky: "Have you got a light?" the girl asked him. How 'green' are you?

Pomlčka: twenty-five, grown-ups.

Písanie veľkých písmen:

- vlastné mená osôb, národností, jazykov, krajín, zemepisných názvov: John, Smith, Slovak, English, the Slovak Republic, the United Kingdom, the Thames, the Rocky Mountains,
- mená dní, mesiacov, vyučovacích predmetov, sviatkov: Monday, July, Mathematics, History, Christmas, Easter,
- adresy: 8 High Street, 76 King's Lane.

3. Lexika

Žiak má dostatočnú slovnú zásobu, aby sa bez problémov dokázal vyjadriť k témam z každodenného života. Receptívne si osvojil ďalšie lexikálne jednotky, aby bol schopný porozumieť ústnemu prejavu a písaným textom obsahujúcim aj neznáme výrazy, ktorých význam je možné odhadnúť z kontextu alebo situácie.

Žiak:

- si osvojí minimálne 2000 slov produktívne a 500 slov receptívne,

- používa primerané lexikálne prostriedky zodpovedajúce formálnemu a neformálnemu prejavu: Hi, Hello, Good morning, How do you do, Can I..., Could you...

Rozlišuje slová podľa významu v rôznych kontextoch:

- homonymá: bank, head, crown, glasses, match, flat,
- homofóny: waste/waist, new/knew, hour/our, sun/son, buy/by, flower/flour, reign/rain, whole/hole, court/caught, mail/male,
- homografy: read (čítať, čítal),
- synonymá: good looking – handsome, untidy – messy, wealthy – rich,
- antonymá: young – old – new, high – low, tall – short, poor – rich, thin – thick, clever – stupid, open – close, departure – arrival.

Používa osvojené ustálené slovné spojenia: as poor as a church mouse; as cool as a cucumber; the black sheep of the family; When in Rome, do as the Romans do.

Osvojí si základný a prenesený význam fráзовých slovies: look after (staráť sa), take off (vzlietť si, vzlietnuť).

Rozlišuje rozdiely v slovnej zásobe britskej a americkej angličtiny: trousers – pants, sweets – candy, taxi – cab, ground floor – first floor, autumn – fall.

Osvojí si rôzne spôsoby tvorenia slov:

- odvodzovaním predponami in-/im-/ir-/il-/un-/dis-/mis-/non-/under-/re-: indirect, impossible, irregular, illegal, uncertain, disappear, mislead, non-smoker, underground, rewrite,
- odvodzovaním príponami -er/-or/-ee/-ship/-dom/-hood/-y/-ly/-ish/-ful/-less/-ness/-en/-ic/-ical/-ible/-able/-en/-ise/-ify/-ate: beginner, actor, employee, friendship, kingdom, childhood, rainy, friendly, foolish, careful, hopeless, wooden, miserable, shorten, criticise, rotate,
- príponami + zmenou v kmeni: wide – width, long – length
- skladaním: sunrise, highway, pickpocket, outlook, waterproof, dark-brown, overcome, film-making,
- konverziou (prechod jedného slovného druhu k inému): a hand – to hand, rich – the rich, criminal – a criminal, American – an American, reform – reform movement – to reform,
- skracovaním: advertisement – advert – ad, examination – exam, aeroplane – plane, university – univ, NATO, EU, EEC, UNESCO, UNO, WHO, VIP, MP, PTO, OHP, B & B,
- preberaním z iného jazyka: fiancé, café, menu, pasta, spaghetti, boomerang, robot, sputnik, kindergarten, sauerkraut.

4. Morfológia a syntax

Žiak vie prakticky používať základné formy a funkcie gramatických konštrukcií v kontexte. Ovláda základné rozdiely medzi gramatickým systémom materinského a cudzieho jazyka. Používa gramatické javy správne, najmä v predvídateľných situáciách, prípadné chyby nebránia v komunikácii.

4.1 Morfológia

4.1.1 Podstatné mená (Nouns)

Podľa druhu:

- vlastné: John, Australia, Mr Brown,
- všeobecné: a car, a cat, a girl, a city, a mountain, water, the environment,
- podstatné meno v úlohe prídavného mena: a school yard, a two-hour journey, two-hours' journey.

Počítateľnosť:

- počítateľné: a book, some books,
- nepočítateľné: water, some water,
- zmena významu pri počítateľnosti: paper = papier, a paper = noviny.

Rod:

- životné podstatné mená
- mužský: a man, a boy,
- ženský: a woman, a girl,
- neživotné podstatné mená: a street, a car – it, a dog – it/she/he, France – it/she, baby – he/she/it.

Prechýľovanie:

- morfologicky nepríznačné: king – queen, uncle – aunt, bull – cow, monk – nun,
- morfologicky príznačné: actor – actress.

Číslo:

Jednotné číslo:

- podstatné mená, ktoré sa používajú iba v jednotnom čísle: classics, darts, the United Nations, news (pieces of news), information, advice, knowledge, luggage.

Množné číslo:

- pravidelné vrátane pravopisných zmien: street – streets, baby – babies, potato potatoes, wife – wives,
- nepravidelné: tooth – teeth, child – children, mouse – mice, goose – geese,
- nepríznačné množné číslo: people, cattle, police, youth,

- podstatné mená, ktoré sa používajú iba v množnom čísle: spectacles, pyjamas, trousers, scissors, jeans.

Pád:

- privlastňovací (Possessive case): the girl's name, Mr and Mrs Robert's house, today's business, Europe's future, a week's holiday, the rise of the sun, the wines of France.

Určenosť - členy:

- neurčitý: She is a teacher. There is a bank near here. Three times a week.
- určitý: The earth goes round the sun. Bratislava is the capital of Slovakia. How to get to the station? I often go to the cinema. Switch on the light. The United Kingdom, the United States of America, the Slovak Republic, the Netherlands, the Atlantic (Ocean), the (River) Thames, the Rocky Mountains – the Rockies, the High Tatras, the Danube. I liked the lunch your mum prepared for us two days ago. the rich, the British, the British Museum, the Empire State Building, the National Gallery, the Houses of Parliament, the Station Hotel, the European Community, the Council of Europe, the BBC, the Washington Post,
- nulový: John, Slovakia, England, Europe, January, Monday, breakfast, tennis, Easter Mount Everest, Lake Superior, President Johnson, Princess Diana, Buckingham Palace, Hyde Park, Fifth Avenue, Piccadilly Circus, Broadway, Victoria Station, Westminster Abbey, McDonalds, Harrods, St Paul's Cathedral, British Airways.

4.1.2 Prídavné mená (Adjectives)

Stupňovanie:

- pravidelné (s pravopisnými zmenami): big – bigger – the biggest, nice – nicer – the nicest, pretty – prettier – the prettiest, expensive – more expensive/less expensive – the most expensive/the least expensive,
- nepravidelné: good – better – the best, bad – worse – the worst, far – further/farther – the furthest/the farthest, much/many – more – the most, little – less – the least.

Porovnávanie: as big as, bigger than, the biggest of/in.

Intenzita:

very: very pretty, very interesting, very tasty.

enough: She's not old enough.

too: The bags are too heavy.

Príčastie trpné a činné vo funkcii prídavného mena: a boring lesson, a bored student.

Predložkové väzby: interested in, famous for, popular with, fond of, keen on, different from, similar to.

Väzba the... the...: The sooner, the better.

4.1.3 Zámená (Pronouns)

- osobné: I/me, you, he/him, she/her,
- prívlastňovacie: my/mine, your/yours, her/hers, we/ours,
- zvrátané: myself, herself, ourselves,
- recipročné: each other, one another,
- ukazovacie: this/these, that/those,
- opytovacie: who, whose, whom, what, which,
- vzťahové: who/whom, whose, which, that,
- neurčité: some, any, no, none, nobody,
- determinátory, kvantifikátory: all, each, every, either, neither, both, much, many, a lot of, plenty of, little, few, a little, a few,
- zastupujúce one/ones, that/those.

4.1.4 Číslovky (Numerals)

- základné: one, twenty, two hundred and fifty-five, three million two hundred seventy-two thousand, hundreds of people, couple, pair, dozen, zero, 0,
- radové: the first, the second, the twenty-third, the ninety-ninth, Elizabeth II,
- násobné: double, twice, three times,
- desatinné: 5.02 – five point oh two,
- zlomky : a quarter, three fifths, one half,
- početové výrazy: plus, minus, times, divided by, multiplied by,
- udávanie času: 5:45 p.m./a.m.,
- dátum: (on) the twenty-fifth of June, 2002; June the twenty-fifth.

4.1.5 Slovesá (Verbs)

Určité slovesné tvary (plný i stiahnutý tvar)

- plnovýznamové slovesá be, have, do: I have got two brothers. Do you have a new house?
- pomocné slovesá be, have, do: What does your dad do? Have you prepared your project?

Modálne slovesá:

- s prítomným neurčitkom: can, may, must, needn't, will, won't, shall, would, should, could, used to, might, ought to,

- opisné tvary modálnych slovík: to have to, to have got to, to be able to, to be allowed to.

Pravidelné a nepravidelné slovesá: awake, be, bear, beat, become, begin, bend, bet, bind, bite, bleed, blow, break, breed, bring, broadcast, build, burn, burst, buy, can, catch, choose, come, cost, cut, dig, do, draw, dream, drink, drive, eat, fall, feed, feel, fight, find, fly, forbid, forget, forgive, freeze, get, give, go, grow, hang, have, hear, hide, hit, hold, hurt, keep, know, lay, lead, learn, leave, lend, let, lie, light, lose, make, mean, meet, pay, put, read, ride, ring, rise, run, say, see, sell, send, set, shake, shine, shoot, show, shut, sing, sink, sit, sleep, smell, speak, spell, spend, spill, spread, spend, steal, strike, swim, take, teach, tear, tell, think, throw, understand, wake, wear, win, write.

Slovesá, ktoré sa nepoužívajú v priebehovom čase: believe, dislike, doubt, feel, forgive, guess, hate, hear, imagine, know, like, love, mean, mind, prefer, realise, recognise, remember, satisfy, see, smell, suppose, taste, think, understand, want, wish, apply to, be, belong to, consist of, cost, depend on, equal, fit, have, include, involve, lack, matter, own, possess, remain, require, seem, sound, etc.

Statické a dynamické slovesá: I think you are right. I am thinking of you all the time.
I see him. I am seeing my doctor tomorrow.

Slovesá vyjadrujúce zmenu stavu: become, get, go, turn, grow, fall, come; It's getting dark.
The leaves turned brown. My dreams have come true.

Slovesá s predložkovými väzbami: listen to, smile at, look at.

Viacslovné slovesá (multi-word verbs, phrasal verbs, prepositional verbs): blow up, break down, break into, bring up, call in, care for, care about, carry on, close down, come across, fill in, find out, get up, get on, get off, get into, get out of, give up, go on, grow up, hold on, keep on, leave out, look after, look forward to, look up, make up, pay back, pick up, put on, put off, ring up, run out of, slow down, stand for, take after, take off, tell off, think over, try on, turn down, turn off, turn on, wash up, work out.

Verbonominálne väzby: give sb a smile, give sb a hand, make a phone call, have a shower, have lunch.

Neurčité slovesné tvary

Gerundium: Reading is easier than speaking. I am fond of writing letters.

Infinitív:

- *bez to* (make, let, bid): I made her stay at home. Her parents let her go to the cinema.
- podmet a predmet s infinitívom: The English are said to be conservative. She is said to have seen the Lochness monster.

- prítomný: We are happy to be here.

Slovesné časy (Tenses) – funkcie časov sú naznačené v príkladoch

- prítomný čas jednoduchý: I live in Martin. He doesn't know the truth. Do you agree with him?
- prítomný čas priebuhový: I am listening to music now. At the moment we are staying at Hlohovec. We are meeting at three tomorrow.
- minulý čas jednoduchý: I met her in the spa Piešťany last year. We didn't like that film. When did you come home?
- minulý čas priebuhový: She was dreaming all night. At 2 o'clock I was still having my lunch. When I was crossing the street I saw that accident.
- opakované deje v minulosti used to/would: He used to play tennis but now he doesn't.
- predprítomný čas jednoduchý: I have read seven pages of that novel. I have been a tourist guide for 5 months. Have you heard that news? I haven't seen him since September. Since I finished my secondary studies, I haven't spoken Spanish.
- predprítomný čas priebuhový: I have been reading that novel for a month. How long have you been waiting for me? My hands are dirty, I have been working in the garden.
- predminulý čas jednoduchý: I arrived on time, but he had already left.
- budúci dej – pomocou will: I will help you. I will have a cup of coffee.
- to be going to: She is going to watch television. My aunt is going to have a baby.
- budúci čas priebuhový: This time next month I will be lying on the beach.

Rod činný a trpný (Active and passive voice)

- trpný rod v jednoduchých formách jednotlivých časov: The rooms are cleaned every day. My wallet has been stolen. This castle was built in the 16th century. The meeting will be held next month. It must be finished by Friday.
- väzba to have/get sth done: She will have a new dress made.

Spôsob (Aspect)

- oznamovací: I didn't agree with her. He knows the story very well.
- rozkazovací: Be quiet. Close your books. Don't open the windows. Let's open the windows. Let him stay there a little bit longer. Don't let him stay there.
- podmienovací prítomný: I would let her know. I would buy it.
- podmienovací minulý: I would have helped her.
- väzba "I'd rather", "I'd better": You'd better study.

4.1.6 Príslovky (Adverbs)

- miesta, času, spôsobu, miery, frekvencie: here, there, soon, early, quickly, quite, often, always, fast,
- tvorenie prísloviak (vrátane pravopisných zmien): happy – happily, possible – possibly,
- zmena významu: hard – hardly, near – nearly,
- stupňovanie:
pravidelné: harder – hardest, more quickly – most quickly,
nepravidelné: well – better – best, far – farther – farthest, little – less – least.

4.1.7 Predložky (Prepositions)

- jednoduché: on, in, at, to, for, from, of, off, opposite, during, while, till, until, in, into, onto, near, by, with, without, along, past,
- zložené: out of, in front of, instead of, next to, thanks to, due to,
- blízke významom: between – among, under – below, across – through – over, above – under, like – as.

4.1.8 Spojky (Conjunctions)

- and, but, if, in case, unless, whether, although, when, as soon as, after, before, while, as long as, as if, so that, in order to, although, even, though.

4.1.9 Citoslovčia (Interjections)

- Oh!, Ouch!, Whoops!, Hey!, Sh!, Mmm!, Boo!, Well,...

4.2 Syntax (vetná skladba)

4.2.1 Slovosled (Word order)

- oznamovacie vety: She is going to do some shopping. There are twenty-three students in the classroom. There is a woman standing by the windows.
- opytovacie vety
- zisťovacie: Does she know it?
- dopĺňovacie: Who knows? Where is he going?
- vylučovacie: Will he go with us or stay at home?
- krátke prídavné otázky: You have met him before, haven't you? I am right, aren't I? She mustn't drink cold water, must she? She isn't late, is she?

- nepriama otázka: I wonder how old she is. I asked him what to do. Could you tell me where the station is?
- zápor:
v podmetovej časti: Nobody answer. Nothing has happened.
v prísudkovej časti: I haven't met him for a long time. There was nothing interesting at school.
- rozkazovacie vety: Open your books. Let's go to the cinema.
- zvolacie vety: What a nice day!

4.2.2 Podmet (Subject)

- osobný: The Foreign Secretary had to admit it.
- neosobný: It was raining all night.
- formálny: It is easy to learn it by heart. There are children in the playground.
- neurčitý: One never knows. You never know. They say it's going to snow tomorrow.
- zhoda podmetu a prísudku: The girls are playing with dolls. The police have appeared unexpectedly. Neither Mary nor Lucy likes maths. Both of these restaurants are very good. The news is important for me.

4.2.3 Predmet (Object)

- priamy a nepriamy: They gave her a lot of flowers. They gave a lot of flowers to her. Say it in English. Tell it to me.

4.2.4 Príslovkové určenie (Adverbials)

- He was badly injured. I get up at 7 o'clock. I practise tennis three times a week. We could hardly understand a word.

4.2.5 Výrazy „aj ja“, „ani ja“

- I have met him before. So have I.
- I can't speak Portuguese. Neither can I.

4.2.6 Výpustka (Ellipsis)

- Anybody at home? Any questions? Sorry, I haven't phoned you.

4.2.7 Vety

Jednoduché (Simple sentences): I have been learning English for 3 years.

Súvetia:

- priraďovacie (Compound sentences): My mother was cooking and my father was watching TV. She was clever but her brother was a lazy boy. You can sleep on the couch, or you can go to a hotel.
- podrad'ovacie (Complex sentences)
- vzťahové: The lady who/that was waiting for him was his mother. The lady I was looking for was my favourite teacher. The book of which pages are torn is useless.
- príslovkové (adverbial)
- časové: When I come home, I will ring you up. Write me an email as soon as you arrive at university.
- podmienkové: If you study hard, you will pass the exam. If he were a manager, the company would be more profitable. If I had known the truth, I would not have supported him so much.
- prípustkové: In spite of the fact that he did not take part in the meeting, he knew everything. She passed the exam although she did not study hard.
- účelové: She went to the summer camp to earn some extra money.
- príčinné: I lent her the money because she badly needed it.
- želacie: I wish I could swim. I wish I wasn't here.

Priama a nepriama reč, časová súslednosť: She said, "I can help you." / She said she could help me. He said, "I love you." / He said he loved me. They said, "We have met before." / They told me they had met before. "I will mend it for you," she said. / She said she would mend it for me. He asked, "Do you like school?" / He asked me if I liked school. He asked, "Have you met my friend?" / He asked if I had met his friend. Ann said, "Open the window." / She told me to open the window. John said, "Don't open the windows." / John asked me not to open the windows.

Väzba enough/too + infinitív: There weren't enough chairs for everyone to sit down. These boxes are too heavy (for him) to carry. The tea is sweet enough (for us) to drink.

Úpravy cieľových požiadaviek na vedomosti a zručnosti maturantov z anglického jazyka úroveň B1 pre žiakov so zdravotným znevýhodnením

Žiaci so sluchovým postihnutím

Počúvanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú auditívnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa druhu a stupňa sluchového postihnutia.

Zvuková stránka jazyka

Požiadavky súvisiace s výslovnosťou sa upravujú a nepresnosti výslovnosti v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v anglickom jazyku.

Žiaci so zrakovým postihnutím

Tematické okruhy

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Čítanie s porozumením

Požiadavky, ktoré vyžadujú vizuálnu skúsenosť, sa upravujú alebo vypúšťajú podľa stupňa zrakového postihnutia.

Žiaci s narušenou komunikačnou schopnosťou

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Nepresnosti vo výslovnosti nie sú prekážkou v komunikácii v anglickom jazyku.

Nepresnosti výslovnosti a plynulosti reči v interpretovaní textu sa nehodnotia.

Žiaci s telesným postihnutím

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s vývinovými poruchami učenia

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci chorí a zdravotne oslabení

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s autizmom alebo ďalšími pervazívnymi vývinovými poruchami

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami správania

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Žiaci s poruchami aktivity a pozornosti

Cieľové požiadavky pre túto skupinu žiakov sú totožné s cieľovými požiadavkami pre intaktných žiakov.

Použitá literatúra

GADUŠOVÁ, Z. a kol. 2009. *Pedagogická dokumentácia z anglického jazyka. Úroveň B1.*

Štátny pedagogický ústav: 2009. 63 s. ISBN 978–80–89225–78–1.

NORTH, B., ORTEGA, A., SHEEHAN, S. *A Core Inventory for General English.* British Council – EAQUALS: 2010. 72 s. ISBN 978–086355–653–1.

Spoločný európsky referenčný rámec pre jazyky. Učenie sa, vyučovanie, hodnotenie. Bratislava: Štátny pedagogický ústav. 2006. 252 s. ISBN 80–85756–93–5.